Број 88. У Новом Саду, у петак 21. априла 1900. Год. XXXV.

„Застава“ излази: сваки дан осим понедељника и дана за свецем

Цена је за Аустро-Угарску: на један месец 2 кр. 40 пот., на четврт године 7 круна. За Црну Гору, Србију и Немачку: на четврт године 9 круна, а за све остале стране земље на четврт год. 10 круна.

Народним бројевима од петка цена је: на пола године 2 круне, на целу годину 4 круне.

Поједини бројеви стају 10 потура.

ЗАСТАВА

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ

За огласе плаћа се по 12 пот. од сваке врсте оваких ситних слова; за жиг се плаћа по 60 потура сваки пут.

Дописи шаљу се уредништву а претплата и огласи администрацији „Заставе“.

Уредништво и администрација „Заставе“ је у кући г. Јов. Т. Чавића, на пијаци.

Рукописе не враћамо.

Поједини бројеви стају 10 потура.

Арнаутска беса.

Призрен, 16. априла 1900.

У Ст. Србији успостављен је опет ред и мир. Тако гуде извештаји из Цариграда. Хафус паша се мораде жртвовати, да Арнаути положе бесу, да неће стварати чуда и покоре од јадне раје. И истина је, да до крви није дошло између Арнаута и низама, јер се ствар зар мирним путем решила. Хришћани ће и опет поотварати своје дућане и куће. Звона са звоника звониће на службу, Арнаути ће се разићи по домовима, и све је онда у реду.

Ко не познаје овдашње прилике тај би могао још и поверовати овим извештајима из Цариграда. Но коме су ма иоле само овдашње прилике познате, тај зна шта то значи. Па за то и јадна српска раја не види да наступају по њу ведрији дани, не осећа од тог хваљеног реда и мира баш ништа. Она се и данаске види изложена кланици арнаутској, њено огњиште и њено добро пљеном дивљих Арнаута.

Арнаути су већ доста изодавна постали одвише обесни, јер су одвише и моћни. Они дозлогрдише и Цариграду и раји, они мрзе и Цариград и рају. Раја им не може ништа јер нема оружја, а Цариград им не сме ништа, јер је превише слаб. Арнаути осећају то, те и раде што хоће. Међу њима настало је неко вреће, и само треба да се искра потпали па да Арнаути скоче и против Цариграда и против свега, а себе да прогласе независним. А да ће ово и бити, сведоче најбоље догађаји од неколико година дана овамо.

Кад год Арнаутима не беше што право, они би се оружани искупили у већем или мањем броју. Обест њихова прво би се излила на јадну рају. Порта би онда послала низаме, али ови би добро пазили да ни један метак не испале на Арнауте. Преговори би опет отпочели, Арнаути би постигли што би хтели, положили бесу на верност, турски низами би отишли откуд су и дошли. То би се увек понављало, а понављаће се још можда неколико пути, док не кресне варница међу Арнаутима, и они реше да прекину с Цариградом.

Што Турска толико избегава, то ће је време нагонити да учини Она или мора скршити и разоружати Арнауте, или им мора независност дати.

Ал како је јадној српској раји под овим околностима, о томе је на жалост сувишно и говорити. Како заштићава данашња Србија Србе у Ст. Србији и Македонији, о томе је већ толико пута писано. Та она их још сама дави место да их спасава. Па ево где се изјаловила и једина нада српске раје у Турској. Политичким смицалицама пошло је некима за руком, да покваре код неодлучне порте, већ свршену ствар. Црна Гора неће добити дозволу да подигне свој конзулат у Ст. Србији, српска раја не ће имати ни најмање заштите. Ова злокобна вест, кад је стигла амо поразила је Србе у Турској. Арнаути ликују, јер се виде спасени једног противника, и осећају се ближе својој мети.

И док из Цариграда широм света шаљу огласе, како је ред и мир повраћен и како су Арнаути положили бесу, дотле су Арнаути обеснији, силнији но икад. И неће много дана проћи, а Арнаути ће опет прегазити ту своју бесу, дограбити оружје, да застраше Цариград и извојују што им се допада. Крв српске раје и опет ће се пролити, много српско огњиште биће разорено, растурено, српско благо разграбљено, а Европа? Европа ће мирно чекати да јој из Цариграда јаве, како је и опет успостављен ред и мир, и како су Арнаути и опет положили бесу на верност падиши. А крваве муке и горке суве јадне раје! А шта се оне тичу Европе, она има својих прешнијих послова. Доћи ће једном и ствар раје на зелени сто просвећене и човечне европске дипломације. А дотле? Зар ако се Европе раја слабо тиче, сме ју ли Срби и Словени то трпети.

Прослава патријарха Георгија насела.

Патријарх Георгије банкротирао је потпуно са својом прославом. Ни једна једина епархија, осим његове, није закључила да му звони, ил да држи о његовој прослави благодарење. То чини само архидијецеза.

Имамо дакле прославу патријарха, кога не слави патријаршија, но само његова епархија.

Но шта би и у архидијецези?! Тамо је конзисторија наредила, да се у свакој цркви звони и држи благодарење, а уз то да се известе о том наше општинске власти.

Но чим је народ прочитао ту наредбу у „Српском Сиону“ одмах поче да се комеша. Не ћемо да чујемо ни да је жив! говорили су општинари. И десетак — дванаест општина закључиле су већ првих дана да га не славе, да му не честитају и не шаљу депутацију.

Кад је то видео патријарх, он брже боље штампа у „Срп. Сиону“, да не може примати никакве општинске депутације. (Та да, кад не ће нико да дође)

И свештеници су у архидијецези добили налог, да тумаче народу, како патријарх неће ништа, не тражи ништа, и не прима никог. И како нема смисла ништа закључити.

Но поред свега тога неке су општине ипак и после тога одржале седнице и скупштине те решише: да не могу славити патријарха Георгија.

Разуме се, сад се патријарх Георгије сам одрекао да га слави народ (кисело је грожђе). Тим је јасно да он зна како народ о њему мисли. И он сад само још моли пардона: Не требам ништа, не тражим ништа, и не саветујте се о мени.

Овако не беше у угледу пао ни један српски патријарх.

Било је, да су поједини свештеници претили ако општина реши да се не слави, као у Сусеку и Бачинцима, ал није помогло, а било је, да су застрашили неколико председника, те је један председник побегао из села (из Нештина) а други се (у Стејановцима) разболео, те отказао одборску седницу. У опште су свештеници, гдегод су председници, поболели се само да не морају сазивати скупштину ил одборе, ма да то одборници траже.

Али доста је патријарху и овако. Захвалио се на народној почасти, кад — није друкчије.

Још нешто! Док неки свештеници па чак и бележници, показују људима „Срп. Сион“ и веле: Ево, патријарх вас не прима, неће депутације већ само звонење и службу. А то се вас не тиче! Дотле се налазе неки људи, који гурају одборнике и скупштинаре, да се одупру звонењу и благодарењу у цркви, јер им веле: Звона су ваша, а одбор може решавати, да ли да буде у цркви благодарење или не“. Ово говоре патријархови људи. Хоће тим

ПОДЛИСТАК

Са прославе патријарха Георгија.

I.

Писано писмо у чича Јовиној колеби.

Мила Јоко!

Ти знаш како је било испрва Нас неколико одборника, позвао поп и натарош, а поп нам давао велико слово да идемо као једна општина на прославу патријархову. Неће бити добро кажем ја, јер није он то тако здраво заслужио.

На то ће поп казати:

А јесте ли ви никоговићи једни заслужили, да патријарх вас слави и прославља.

А како ће он нас прославити, питамо ми.

А поп нам после каже и растумачи: да је патријарх дао већ добовати по Карловцима, ко год има станове за госте, нек му се јави. И да ће депутације бити његови гости. И да ће их почастити, да ће се надалеко приповедати

На то ће рећи кума Јова, који је увек гладан: А је ли то баш за цело, да ће нас почастити?

А натарош ће прихватити: А знаш ли ти море, да је патријарх наручио за тај дан 14 »Лунгенбратна«. Знаш ли ти шта је то лунгенбрате? Онај комад са леђа до ртењаче, па се све топи у усти. Ал шта ћу ја теби да говорим. Разумећеш шта све спрема, кад ти кажем, да је патријарх наручио за тај дан седморо расточених кола салате. И сад може прорачунити и сам, као један паметан човек, колико ће ту бити печења. — А после каже нам поп, не ће нам требати ни части, јер ћемо ми ићи у име општине и закључићемо, да сваки од нас добије на путни трошак 20 фор.

На то ће казати кума Јова: Све је то лепо, ал не ће на то пристати деда Панта. И кума Младен је велика зоља, а деда Панта је прави зољов. Ако нам подвикне: бездјелници и ви сте ко патријарх, а патријарх вам је као и ви — не ће нам бити добро.

На то ће рећи бележник: Није то вас бриге! Ја сам већ намислио да позовем сутра после подне кума Јову и деда Панту у канцеларију у некој важној ствари, а ви дотле држите седницу. И тако већ знаш држимо ми седницу, а одмах после седнице тутор Сима дели сваком 20 форинти, за путни трошак. Та да, нек се приправи и купи сваки ако му што треба за пут. Ти знаш да смо ми за петнајест форинти купили први дан Ускрса на осечком вашару брану и дрљачу. Кад не лези враже, узбуниле се ове друге сремске општине, па једна поручује патријарху: нећемо да те славимо ни колико нашег црквењака јер ниси заслужан; друга п ручује: нећемо послати на твоју прославу ни мачку; трећа му каже: врати прво новце; а они из Буковца му поручују: кад сиђеш са тог места, па прођеш поред нашег села Буковца, испратићемо те литијом, а дотле нити нам долази на очи, нити ти идемо на очи Поплашио се патријарх у Карловци, па да би учинио целом чуду крај, а он труковао у свој лист »Срп. Сијон«: не примам никакве депутације са стране, јер хоћу да прославим са мојим милим Карловчанима.

Пита наш попа проту Јову из Карловаца: Шта је то сад на једаред. јеси ти мени преговорио друкчије.

А прота Јова каже: Само сте се ви јавили из целог Срема. Па кад вас нема више, не било да Бог да ни вас.

Шта ћемо сад. Попа наредио Сими тутору да заређа међу нас, па пошто је жив да покупи 30 фор. натраг. Али ја Јоко ништа о том не дознајем. Крио сам се цело јутро по селу, сад сам дошао у виноград у чича Јовину колебу и сада ти ево пишем, да знаш. Чим се смркне ја пут под ноге па у Карловце. Тамо ћу код нашег пријатеља Мике бити док не прође прослава и онда ћу видети, ко ће смети од мене искати натраг новце. И онако нас ружило цело село, да нисам смео честито на сокак изаћи. Ал ако се сад про-

да наведу свет, да учини што не треба. Но, наш је свет паметан, па им се смеје, јер их провиди. Неће да им наиђе на лепак, па да има беде. — Тако и треба.

Патријарх Георгије чуо је оно, што је требао да чује. Сад нека му звоне!

Ефективни трошкови — Хрватске владе.

Да се осујеги рад и напредак на господарственом пољу, пренета су — као што је познато, — још године 1894. сви т. з. урбарски послови од судства на управу. Чим се то догодило, одмах се почело изигравањем постојећих закона — у корист најезде страних елемената; јер, док су наши господарствени одношаји сељака несрећени, дотле он трпи сваку штету, не може напред — него се мучи и пропада, а на њега јуришу дошљаци, и он коначно изнемогне и уступа им своје прадедовско огњиште. Странац може да просперира (напредује) јер њега пазе и негују пијонири државне идеје. Ово је главни разлог, да управа политичка кроз пуних 6 година, нема баш ни најмањег успјеха на аграрном пољу. Она је обуставила закон о комасацији земаља, — о уређењу заједничког посједа (пашњака) итд.

Што је напретка у томе погледу, то је народ, по јачу врсних инжињера, са напором и великом борбом, против те владине струје извео. Тако су изведене комасације земаља у Земуну Бешки, Путинци; а гђе је политичка централна управа своје прсте уплела, ту зло и наопако, — а најбољи су томе доказ ено Негославци (код Вуковара).

Ту се на томе незнатном послу, ради још од год. 1897., у томе раду уплетено је 5—6 особа — па сада су чак и жандаре позвали у помоћ.

Дакле, да власници из Загреба осигурају себи путне приходе и становиште станице, ку да би могли чешће залазити, — изда се наредба фебруара 1899., којом се нуде **грунтовни писари за комасационе инжињере**, и то уз **ефективне трошкове.** Народ је заиста добро разумео шта се ту намерава, — па не хтеде на лепак, него си је потражио поуздане и прокушане раденике на томе пољу — и почео извађати напредне господарствене основе. Да томе доскоче, тражила су становита господа из Загреба такође операте, тобоже **на увид**, преко жупаније, па их сада држе још од прошле године заључане у писаћим столовима. Све бадава, нико не тражи те писаре за инжињере. То је био повод, да се изда нова наредба од 2. фебруара ове године, којом се области политичке упућују, нека упозорују странке, да могу од владе добити грунтовничких писара — колико хоће за инжињере и то јефтино, само уз ефективне трошкове. Истина, у тој се наредби мудро прешућује, какови су и колики су ти ефективни трошкови, али да се не мисли да је то мачји кашаљ, ми ћемо их у кратко овђе навести: 1. Путни трошак тога дневничара из Загреба у дотичну опћину; 2, његова плаћа; 3. посебна дневница 3—4 фор. на дан; 4. стан у нарави; 5. посебна писарна; 6 сваки пут кола куд га воља; 7. набава података из грунтовнице и катастра о трошку опћине; 8. пут надзиратеља из Загреба — сваки мјесец, — наравно и натраг у Загреб; 9. сваки дан 2 до 3 кола за рад у пољу; 10. сваки дан 8 до 10 надничара, које по вољи погађа и плаћа такав господ; 11. стални слуга, тобоже за пошту; 12. рисаћи материјал: папири, тисканице и т. д. 13. мађашни колчићи, руде (литанче); 14. За помоћ долазећа г. г. грунтовничари из жупаније итд. То су наслови за ефективне трошкове владиних назовиинжињера, па пази, да ти се од њих не смркне. Сада к томе долази још ово: a. За ваљаност рада не јамчи ти нико, јер извађач није државни чиновник, а нема материјално чиме да јамчи; други се мудро извлаче; b. ради како зна, и колико га воља, — тако, да може рад, који се да за 3 мјесеца свршити, и три године завлачити на рачун опћине; c. немаш никакова јамства за његов рад — јер и онај што га долази тобоже надгледати, није струковњак; d. немаш рекурса против пристраности; нетачности рада и т. д. јер исти они људи, који шаљу те писаре своје напоље, решавају код владе такове притужбе, — дакле предан си на милост и немилост.

Ето, то је рад политичке управе, на господарственом пољу, — од како се она дочепа тога благотворног дјеловања.

Господар.

Политички преглед.

Министар-председник Сел у Бечу. Као што смо у прошлом броју јавили министар-председник Сел је већ од два дана у Бечу. О Селову путовању у Беч јављају ово: Сел је од два дана већ за то у Бечу, да поднесе прво извештај краљу о текућим стварима, друго, да се с аустријским министром-председником споразуме у ствари квотног изасланства и квотног питања. Врло је лако могуће да ће се и у Угарској, као и у Аустрији изабрати нова квотна изасланства. Квотна изасланства неће се састати у Бечу већ у Пешти, пошто се ту састају делегације, а већ има чланова квотних изасланства и чланова делегација. — Исто је тако врло вероватно, да ће краљ и овог пута одредити квоту. А што се тиче кључа саразмере, овај се неће променути, и још ће краљ установити квоту за читаву годину дана.

Министарска криза у Белгији. Како из Брисла јављају, белгијско министарство држало је под председништвом краљевим министарски савет, у коме је решено, да цело министарство поднесе оставку, ако комора одобри предлог војног одбора, да се смањи редовно службовање у војсци. При свем том се мисли да ће комора одобрити предлог одбора, краљ ће онда сазвати привремено министарство коме ће поверити да распусти комору и спроведе нове изборе.

Турско-амерички сукоб још никако да се реши. Турска тражи начина како би платила сев. Америци тражену отштету, ал тако, да то не би изазвало друге државе, да и оне траже отштете. Поговара се, да је порта већ наредила свом вицеадмиралу Ахмед паши, да се спреми на пут у Вашингтон и тамо ствар уреди. Енглеска и неке друге државе назиру у отпору порте, масло Русије, т. ј. ова храбри порту против сев Америке. Тиме би се хтео сигурно изазвати сукоб између Русије и Америке, али сва је прилика, да ће се ствар између Турске и Америке ускоро скинути с дневног реда.

Рат између Енглеске и Транзвала

На ратном бојишту опет је мало живље. Из Табе Неуа јављају, да су Бури одлучно напали енглеску војску с бока, да би заузели кланац и пресекли енглеску везу, посредством које добијају потпору. Френш је одмах за тим напао оба крила бурска а изаслао јака одељења, да заузму висове око кланца. Но, ова одељења не могоше заузети кланац, јер су висови врло стрми Исто тако Френш није могао потиснути Буре, јер је њихов положај такође немогуће заузети Топови су цео дан грували и борба још непрестано траје.

Из Блемфонтена јављају, да је енглески генерал Хамилтон отишао северно од Табе Неуа но код Хутнека пресекла му је пут јака бурска војска под генералом Ботом. Френш је похитао Хамилтону у помоћ, а за њим су се кренула и друга одељења енглеске војске, да помогну Хамилтону. Борба траје и Хамилтон је још првог дана имао знатних губитака.

Из Кимберлеја јављају, да су Бури посели Виндзортон.

Из Ледисмита јављају, да се бурски генерал Бота вратио из Преторије у логор.

Из Мафекинга јављају, да су Бури добили из Преторије нов топ и да жестоко бомбардују варош. — Посада је хтела да ушверцује у град 80 волова, но Бури их опазише и просуше на њих пушчану ватру. Волови су које поубијани које од Бура похватани, а посада је такође љуто страдала. Стање у вароши је очајно.

Због тога, што је у арсеналу и Јоханесбургу потпаљен динамит, транзвалска влада је издала проглас, да сви енглески поданици морају за 48 сахата напустити Транзвал јер нема сумње, да је то било енглеско масло.

У Њујорку се данас укрцало бурско изасланство за Вашингтон. Вођа овог изасланства, Фишер, предаће Мак Кинлеју својеручно писмо краљице Вилхелмине.

чује да сам вратио и новце натраг, морао би се селити. Дакле у недељу Ђурђев дан, а не чекај ме пре понедељника.

П.

Писано писмо у Карловцима.

Драга Јоко!

Ево ти пишем да знаш и ти како је на прослави па да можеш казати и другима

Тек ја сишо са ајзлибана у Карловце, па као мало разгледам, кад ови тамо скидају из некаквих ајзлибанских кола некакве грдне, велике батине. Питам ја: а, а, колико их има? А они кажу три стотине. Питам: на што ће? А они кажу: Треба им за патријархову прославу. Онда им ја кажем: Е, јесте људи, да је крив, што но кажу и забраздио је и застранио је, и упрља се, али што реко наш поп, ипак је он велики господин. А после је већ и стар човек. И сад напослетку кажите му као оно Буковац: крив си и не требаш нам, ал се маните тих штапова. Та море да га само један домаши, па му нетреба више.

А они што скидају те штапове смеју ми се па кажу: Е баш си глуп сељанчино Ово је дошло из Пеште. Теби да то даду ти би дабоме с тим тукао, ал то ће носити све велика господа и попови.

А ја на то кажем: Нек је ма како велики господин и ма како смирени поп, и нек се неразуме како иду те ствари, а нека га само један кључне мора му бар четир ребра поломити

А они ми кажу: Фали теби једно ребро у глави. Неправи се овде слава да се бије. Него ови штапови требају нама за патријарха да их потпалимо под његови пенцери, па да гору у славу његову А ако ниси знао ево да ти кажемо, то се зову факле.

Е, сад молим те Јоко, шта све ја још нећу мога века научити и шта још све неће Шваба измислити — Кад уђох у Карловце ту сам разабрао, да су за прославу већ стигли први волови, овнови, а како сам видео има и доста ћурака и патака. Каже да ће још у петак почети да их кољу.

Кад сам дошао код нашег пријатеља Мике и кажем му да ћу на славу, а он тек подвикну:

Е мој брате нема ништа од прославе; — покварило се Хтели су да га воде сокаком оки ћеног шареним пантљикама, па после да га утамане, ал је то све изостало. Јер је патријарх рекао: Место тога ће поделити 100 фор. на сиротињу, па ће бар заштедити ватру и пантљике.

Ама шта ти то говориш, питам га ја а он каже: па говорим о оном волу што су га требали водити кроз Карловце па сад неће.

А ја њему онда кажем: Е мој брајко, зар сте ви Карловчани мислили, да је то права прослава, ако ће вам водити по сокацима вола слављеника па га после испећи на ражањ. Са свим су ту друге пригоде, прилике и обстојатељства, ал ти то не разумеш. — Кад сам после отишио с њим у гостионицу на чашу пива, видео је да ја имам право, јер смо чули како се разговарају два попа, и онај један каже:

Дакле неће водити вола по сокаци нити га пећи на ражњу.

А за што, пита онај други. А онај му каже: Један патријархов пријатељ рекао патријарху: Зар не видиш да ће и тебе о Ђурђеву дану твоји касапи, који су те довели до овог стања, славити славом, заденути на прозори заставе, деца ће трчати за тобом, а после те славе отићи ћеш у пензију, као онај во, што ће отићи на кланицу, кога ће свечано провести кроз варош. Те је речи донела »Застава« и патријарх се сад трго, па је оног с роговима изоставио из прославе, а кажу да су били изабрали лепог, белог, крупног, великог, баш штета за њега и ту параду

А сад драга Јоко, остај ми здрада и само седи и чекај моја писма, а ја ћу ти све лепо јављати, као да за новине пишем.

Твој **Адам**.

Излет сомборског ратарског певачког друштва у Сантово.

Сад у прошлу недељу т. ј. на мали Ускрс било је ратарско певачко друштво у Сантову. Све је испало лепо и красно, те је од врло великог утецаја било на нашу браћу Сантовчане.

Још пре 3—4 недеље дана беше утаначено да се оде нашој браћи Сантовчанима, те је већ у том погледу договорено између Сантовчана и певачког друштва, међу њиховим садањим свештеником г. Жарком Поповићем и г. ђаконом Ђ. Павковићем учитељем певачког друштва те су мислили да оду на Благовести у Сантово. Но браћа Сантовчани у намери, да што боље и лепше угосте и дочекају певачко друштво утапаче, да умоле певачко друштво да због поста одложе свој долазак до малог Ускрса, што се ево и догодило.

У недељу у јутру у 6 часова крене се певачко друштво на броју њих 36 са својим короуправитељем и учитељем г. Ђ. Павковићем пут железнице. Свакоме си на лицу могао читати и неко задовољство и радост, што ће се скорим видети са својом браћом, те за јуначко здравље упитати а што је главно коју лепу братску реч прозборити, а својим лепим уметничким појањем и певањем их осоколити и у новој им вери и они донекле утврдити, јер су свесни свога задатка т. ј. знају за свој племенити позив а то је: да омиле у нашем народу лепо наше појање црквено и певање народно српско.

У пола 8 часова већ смо били у Гакову где су нас до 10 кола дочекала. Ту поседасмо на кола, пошто смо се поздравили са својом браћом, те у најлепшем реду једно за другим пређемо кроз Раково, лепо и велико село немачко. Свако ко нас је тад видео разабирао се ко смо и куда ћемо. Разуме се да је младеж као и друга младеж рекла куда ће, добацивши коју смишљену тим доскочицу радозналом неожењеном делији. Особито се у том одликује женскадија.

Тачно у ½ 10 часова стигосмо у Сантово, где су нас браћа и сестре радосно и жељно поздрављали те хитали за нами пут цркве, где смо се сишли, да се прво помолимо Богу ради сретног доласка, и после кратке молитве отпојали смо и „Воскресеније твоје“. Већ само по себи „Воскресеније“ обично кад се у 1 глас поји допада се сваком православном Србину а како да се тек не допадне нашој браћи Сантовчанима особито кад се још у кору у 4 гласа поји, оно су они или врло ретко слушали, а можда има их и то по свој прилици већина, који никада нису ни чула.

Затим се сви певачи очистише а и сви ми остали од прашине код Јаше Продановог познатог честитог им воће те одосмо у цркву на службу божју. Црква је била пуна дупком света и то не само нашег већ и такозваних „белих мађара“, како они називају оне, који се повратише услед разних околности, наиме услед звечећих разлога од стране богатог свештенства римског. Певачи су Остојићеву службу без и једне погрешке врло лепо отпојали на радост свију присутних. После еванђеља је г. Жарко Поповић држао врло лен сходан говор, који је јако утецао на све Сантовчане, пошто је еванђеље тога дана т. ј. у недељу неверног Томе протумачио те на неке од њихове браће, који се вратише у римокатоличку веру сасвим згодно применуо. Ал' кад је после проповеди г. парох објавио у цркви, да је наш велепоседник г. Лазар Дунђерски дао 2000 ф. као свој прилог браћи Сантовчанима ради зидања св. храма, онда се разнело урнебесно живео.

После службе божје ношена је литија. Требало је само стати па гледати, како сви са страхопоштовањем и радошћу иду за литијом у најлепшем реду. А кад се из 36 грла певачког друштва зачу у 4 гласа „Воскресеније твоје“ и то тако лепо да те чисто, што наши веле, мрави подилазе од лепоте и радости превелике, поврвеше сви за литијом без разлике вере и народности, док су из почетка све из прикрајка слушали и крадом кроз прозоре и дворишта посматрали величанствен св. поход наш. Отворено хваљаху и дивљаху се лепоти српског нам православља.

После литије, док длан о длан, њих неколицина растргоше певаче тако, да се многи баш озбиљно срдио што није добио ни једног госта. Тако један газда, што је на својим колима донео певаче, кад не доби ни једног госта онако срдито рече: „Та више ја ни св. Илију не возим на мојим колима; сад ја донео себи госте на мојим колима, а они их отеше“.

После ручка око 3 сахата је било вечерње, на коме су певале Сантовкиње, да покажу својој браћи и сестрама, како и они саразмерно врло брзо и лепо научише у један глас сва јектенија на служби и вечерњу. По вечерњу је био укоп једне сироте Српкиње. Пошто се тако баш догодило, да јој је укоп тада, кад је и певачко друштво присутно, то се договорише г. парох са г. коровођом, да и на укопу учествује певачко друштво, те да путем поје „Христос воскресе“ и „Воскресеније твоје“. То је била врло сретна идеја, јер сад и они, који не могаху доћи до подне у цркву, да чују лепо наше појање, могли су чути, — макар и не све, при укопу, а што је још главније, на укоп су дошли и Мађари и то приличан број, тако, да су баш они упадали јако у очи због многобројности, те сироту жену све до гроба испратише. На укоп се једном речи згрнуо силан свет, и тако је сирота жена случајно са великом парадом на онај свет отпраћена, да, као што они веле: „неће ваљда ни њихов плебанош тако парадно сахрањен бити“.

После укопа заказано је веселье код Јаше Продановог у дворишту. Ту су прво одпевали певачи неколико песама у кору, и то тако лепо, да одушевљењу не беше краја, тако, да су морали по неколико пута једну и исту песму понављати. Особито им се допала песма П. Мокрањчев руковет: „Осу се небо звездама“. За тим су Сантовкиње отпевале неколико њихових народних песама, те је тек сада настало оно право народно веселье, играјући српско коло и певајући народне песме.

То веселье код Јаше трајало је до довече, т. ј. до вечере. После вечере искупише се певачи на позив гостољубивих домаћина г. пароха и госпође му, пред њихов стан, те после неколико чашица добре руменике, опет поновише веселье с песмама и и српским колом, с подскочицама. Песме се разлегале по пријатној ведрој ноћи по целом Сантову, те се за тили час напуни сокак светом без разлике вере и народности, чак и Чивути и Чивуткиње дођоше да слушају и гледају право српско веселье. Ту се до скоро 10 часова веселило, док на послетку, — пошто се морало у јутру поранити, да се певачи крену за Раково, т. ј. натраг у Сомбор — не изљубисмо и изгрлисмо, жалећи што то „наше за мало бијаше“ обећавши им певачи, да ће ако Бог да здравља и опет им скорим доћи, ако не пре, а оно о освећењу св. храма, које ће по свој прилици бити тамо на јесен.

Време је било врло лепо и пријатно, да само тако може бити; ствар наша добро стоји, и неколико чистих Мађара католика прешли су у св. нам православље. Берег је и овом приликом био у лепом броју заступљен, као што и иначе редовно посећују наша богослужења, јер се непрестано још одушевљавају за нашу св. веру, те само чекају да буде готова црква у Сантову, те веле да ће многи прећи својој браћи. Само, само још да су се Сомборци мало боље одазвали, јер је „много званих, ал мало изабраних“. Истина да они саразмерно највише допринашају тој ствари, но и позвани су, јер су они у непосредној близини. Опште ствари ради, јер се и они веома радују кад им „Србље“ дође, те виде да се за њих интересујемо, могло би им се чешће тако договорно у друштву одлазити.

Очевидац.

Карловци, 19. априла.

У одбору за прославу дошло до јаке препирке. У седницу дошао Летић дворoуправитељ и развикао се: не иде то тако, троши се немилице, као да је све то пусто масло. Мора се штедити, другим слављеницима праве параде из свог џепа па му дају и новчане поклоне, а патријарха хоће да одеру, не сме више коштати од хиљаду форинти. Патријарх и Летић прегледали су рачун за прославу тачку по тачку и брисали код сваке тачке, цигани, гајдаши, музика па редом свуда метни мање.

Др. Пера Станковић, који има до поздрави говором патријарха, отказао је „због болести“ и сад се тражи „самосталан говорник“.

Сомбор, 18. априла.

У ствари патријархове прославе. Жупан бачке жупаније био је намеран да у конгрегацији изабере депутацију, која ће ићи у Карловце на Ђурђев дан, да у име бачке жупаније поздрави патријарху Георгију прославу. Били су већ и чланови те депутације унапред именовани и извештени о томе. — Али кад би ономадашња конгрегација та намеравана депутација нити је предложена нити изабрана.

Све је то покварио Буковац и оно дванаест сремских општина које су смело и мушки изјавиле, да им је срамота да славе човека, који се није опро од тако тешке оптужбе. Овде се држи, Буковац и истале општине одзвонише патријарху Георгију, и ако звонише пре Ђурђевдана. Јер да патријар Георгије тако рђаво стоји у народу, као што сад стоји то нису пре веровали.

Вести из места и са стране.

Немио догађај при литији. Пишу нам из Руме: На други дан Ускрса ношена је литија на жита. У Руми има две парохије и једна филијала са два пароха, па тако оба пароха иду с литијом, а за филијалу умоле којег калуђера или друго свештено лице изван Руме. Литија из Грчке цркве, у којој служи М. Шаула, пошла је пре, али како литија из других цркви дошла није, морало се пречекати. Али нестрпељиви и нервозни М. Шаула, којем је старац прото Авакум Стајић из Митровице, па држи, да сме радити шта хоће, не хтеде дуже чекати, већ хтеде ићи, и да га угледнији парохијани не задржаше, отишла би литија из Грчке цркве пре других, и тако би се ишло као разбијена војска. Али ни то не би доста, већ кад је литија ишла из свију цркви, и еванђелија се читала на појединим раскршћима, не хтеде М. Шаула на једанпут да одмене у читању еванђеља старијег свештеника, који га је и по трећи и четврти пут узалуд молио, да га одмене у читању еванђеља, јер их је на више места читати морао. М. Шаула говорио је само једно, те једно: „Не могу и нећу“. Али они, који су у близини његовој стојали, чудили су се његовом поступку, и сматрали су то као јавну саблазан. Између тих ћемо само да именујемо гг. Јоцу Ђуричића - Биорца, Јефту Остојића и Пају Андријевића, све трговце и угледне људе, па и ратар Милош Јовановић, који је са осталима ратарима негодовао после због тога и чујемо, да ће се о тој ствари повести реч и у црквеној скупштини, што долази. А тај М. Шаула, којег су радикали изабрали, разуме се, тако поступа и не боји се никог, јер је путунција патријархов и његове околине. Видећемо!

Председник академије наука. Како из Београда јављају, за председника академије наука постављен је Јован Мишковић, ђенерал и академик.

Протина забуна. Читамо у „Родољубу“: Један пријатељ нашег листа јавља нам, да се у једном српском месту догодио први дан Ускрса необичан случај — а наиме: тамошњи прота забунио се мало па је помислио да светкује Божић а не Ускрс. Кад је требао по пропису да поздрави верне своје поздравом „Христос воскресе!“, он гласно викне: „Христос се р ди!“ Верни задубљени у молитви не приметише протину забуну, па му лепо „ради хармоније“ одговорише: „Ваистину роди!“ Прота и опет викне „Христос се роди!“ а они му и по други пут одговорише „Ваистину роди!“ То би тако ишло и по трећи пут, али тада један од верних примети протину забуну, па гласно викне: „Христос воскресе!“ Сада тек сви приметише да их је господин прота забунио — и бист велико „смјешеније!“ Протин ускршњи поздрав толико је забунио његове парохијане, да су гледајући црвена јаја видели орахе! Велиј јеси прото и чудна дјела твоја! Од Ускрса правиш Божић!

Прва књижара у Руми. Пишу нам из Руме: „Имамо да забележимо нову појаву у Руми, а то је нову књижару српску, и то прву. Сваки, који иоле разуме, шта значи књижара, и колико она има вредности по српски напредак и просвету, обрадовао се тој појави и поздравио ју је с радошћу, и ми се надамо да ће та књижара и напредовати. Књижару пак отворио је г. Радивој Поповић, који је пре био учитељ глуво-немих у Митровици, а после књижар у Осеку, одакле се и доселио“.

БРЗОЈАВИ „ЗАСТАВИ“.

Стигли 20. априла.

Берлин. (Ориг. тел.) Како се поговара наш владар Фрања Јосиф ће при свечаном обеду прво захвалити немачком цару на поздраву, а за тим здравити немачком престолонаследнику. У недељу пре подне откриће се споменик немачког цара угарског краља Сигисмунда.

Беч. (Ор. тел.) „Екстраблат“ јавља, да ће руски цар овога лета посетити нашег владара.

Париз. (Ориг. тел.) Влада је наложила свом берлинском посланику, да у нарочитој мисији честита свечаност проглашења престолонаследникова за пунолетног, у име председника и републике.

Кикинда. (Ор. тел.) Живко Богдан отпутовао у Будимпешту да приволе бар Ристу Телечког и Јовановића посланике за депутацију Георгију, јер сви с гнушањем одбили.

Будимпешта. (Ориг. тел.) У суботу биће избор делегације.

Трговина.

НОВИ САД, 20. априла (3.) маја 1900. Пшеница прве каквоће фор. 7·50—60 н. Пшеница средња ф 7·20—40 н. Пшеница лакша роба фор. 7·10—— в Наполица ф. 6·30 до 50 Јечам нови ф. 5·50—60 Зоб ф. 5·30—50. Кукуруз у зрну нови фор. 5 30—50 стари у зрну ф. ——— нови у клипови ф. ———

Маст 56 фор. Сланина сува 56 фор. дебела паљена 58 фор. Све од 100 килограма.

Свињи угојени тешки	35—36 нов.	живе мере
„ средњи	33—34 нов.	
„ лаки	30—32 нов.	

Све од 1 килограма.

Теоци	25—28 нов. по клгр.
Јагњци	6—12 фор. по пару
Овци	——— фор. по пару.

*

Стање воде под Новим Садом.

19. априла било је	5 06	мет.
20 априла било је	5·02	мет

*

БЕЧ, 17. (30.) априла 1900. (Извештај воловског вашара М. Јосифовића, комисијона радња у Бечу Ст. Маркс).

Пријављено је било свега 4751 ком. т. ј. 3129 мађарског, 760 галичког и 862 немачког соја.

Услед мањег догона била је тражња живља.

Продавало се за 100 килограма живе тежине. мађарски од кр. 48 65 прима до кр. 72·— гал ички од кр. 50—66 прима до 71 немачки од 55—72 прима кр., 80 —

Пашњаци од ——— кр.

Бикови и краве од кр. 40—68.

*

БЕЧ, 17. апр. (1. маја). (Извештај са свињског вашара од М. Јосифовића, комисијона радња у Бечу, Ст. Маркс).

Пријављено је било свега 10050 ком. а смештено за продају 5081 назимади и 4681 тешких свиња мађарског соја.

Продавало се:

Прима роба од	100—102	филера
Средња „ „	90—98	„
Лака „ „	80—88	„
Назимад „ „	64—82	„

на килограм живе тежине без потрошарине.

*

Званичне забелешке будимпештанске берзе.

19. апр. (2. маја) 1900.

Пијаца је у почетку врло слаба била. Касније је мало живље ишло. Продано је на 20.000 метерценти.

Пшеница банатска, стара, каквоћа по хектолитру од 75 до 80, цене од 50 килограма од 7 круна 45 пот. до 8 кр. 2 п.; потиска стара, каквоћа по хектолитру од 75 до 81 цена од 50 килограма од 7 кр. 7 пот. до 8 кр. 5 п.; пештанска, стара, каквоћа по хект. од 75 до 81, цена од 50 килограма од 7 кр. 45 пот. до 8 кр. 25 п.; бачка, стара какв. по хкл. од 72 до 75, цена од 50 кр. од 7 кр. 3 п до 8 кр. 05 п.

Раж прве врсте, цена од 50 кгр. од 6 кр. 65 п. до 7 кр. — пот.

Јечам, за пићу од 50 кгр. од 5 кр. 90 п. до 6 кр. — п.

Зоб, цена од 50 кгр. од 5 кр. 55 п. до 5 кр. 65 н.

Кукуруз стари, цена од 50 кгр. од 5 кр. 55 п. до 5 кр. 65 п.

Репица, цена од 50 кгр. од 12 кр. 50 пот. до 13 кр 05 пот.

Проја, од 5 кр. — п. до 5 кр. 30 п.

Маст, 50 кгр. 59 кр. 50 п. до 60 кр. 50 п.

Сланина, 49 кгр. 48 кр. — п. до 48 к. 50 п.; сушена — кр. — пот. до — кр. — п.

Шљиве, босанске 50 кгр од 17 кр. 70 п. до 28 кр. 25 п.; славонски пекмез 50 кгр. 18 кр. 50 п. до 19 кр. — п. српски пекмез 16 кр. 50 п. до 17 кр. — п.

Течај златног и сребрног новца на будимпештанској берзи.

Дукати	11 кр. 38 п
Наполеондори (20 франака)	19 кр. 27 п
Угарска златна рента (од 100 круна)	117 кр. — п.
Угарска крунска рента	92 кр. 35 п
Аустријска златна рента	117 кр. 45 п
Немачке државне марке (од 100 мар.)	118 кр. 35 п
10 фунти стер. (мењачки курс у Лондону)	242 кр. 80 п.

ПОЗИВ.

Чланови „Српске земљорадничке задруге у Оросламошу (удружења са неограниченом одговорношћу)“ позивају се на редовну главну скупштину, која ће се одржати у недељу 30. априла (13. маја) т г. у 2 сата после подне а у задружној дворани.

Дневни ред:

1. Извештај управног и надзорног одбора
2. Одобравање закључног рачуна из год. 1899 те.
3. Избор једнога члана надзорног одбора.
4. Одређивање највише своте, до које може управни одбор задруге задужити.
5. Одређивање награде пословођи
6. Евентуални предлози.

У Оросламошу 16. 29. апр. 1900.

190 1—1 **Управа.**

ОГЛАСИ.

Није више потребно поручивати обућу из Будимпеште, Беча или чак из Париза!!!

За удобност поштоване публике, налази се овде у **Новом Саду. Фрање Јосифа трг. бр. 3. у кући Лакићевој,** највеће бечко стовариште обућа фирме

S. E. & H. Michelstädter,

које је богато снабдевено са сваковрсном робом обућарском.

У тој радњи биће сваки, па и муштерије, које највеће захтеве постављају, добро и солидно послужене.

Ципеле су у форми најелегантније, а у квалитету најбоље. а **што је најглавније и у ценама најјефтиније.**

Утврђене фабричне цене утиснуте су на стопали сваке ципеле.

Поруџбине са стране отправљају се најсавесније Што се не допада, радо ће се изменути — Поруџбине по мери, тачно се извршују. 67 9—28

Гвожђарску радњу,

која постоји на овдашњој пијаци пуних 40 година, продајем из слободне руке по врло повољним условима.

Глигори С. Мијић
у Митровици (Срем).

2—3 189

СТАН ЗА ИЗДАВАЊЕ.

У кући бр. 21. у ћурћијској улици, сав први спрат издаје се од 1. маја п. р. под кирију Тај спрат састоји се из предсобља, 5 соба, 2 кујне, коморе за јело, стаје за дрва и подрума. **Годишња кирија 1.200 круна.**

Ближе извешће код господара:
Балтазара Фајта.
Нови Сад.

175 3—3

У ВЕЛИКОЈ ТРГОВИНИ С ПАМУКОМ
и српским платном
ЈОВАНА Т. ЧАВИЋА
„код српске преље“ у Нов. Саду
ГЛАВНА УЛИЦА БРОЈ 6. НА ПИЈАЦИ

може се добити памука предена, пруга, шотиша обичног и свиленог, вула белог и разног фарбаног, преће не беле, лужене и беле, **конаца за ћилимове** и рибаре, **СРПСКОГ ПЛАТНА** у највећем избору, сади и уснована. Памук је из првих енглеских фабрика. — Цене су врло умерене, а послуга тачна. 162 3—3

ПРЕМЕШТАЊЕ РАДЊЕ.

Част ми је известити поштовано општинство, да ћу од 1. маја о. г. преместити своју

ФОТОГРАФСКУ И ЖИВОПИСНУ РАДЊУ
у кућу г. Стефановића, гл. трг бр. 27.

Моја радња је на ступњу сувремена доба, потпуно је снабдевена са свима удобностима, те могу удовољити свима и највећим захтевима, стога молим поштовано општинство, да ме и даље помогне својим наруџбинама.

С одличним поштовањем
181 2—2 **VAJDA DEZSŐ,** фотограф.

КУЋУ

на првом месту на пијаци у варошици **Мокрину** за гостионицу и бирт, са великим просторијама удешена, продајем на вечито или дајем под закуп на више година.

Ближа извешћа даје власник
ВАСА РАДОВИЋ,
185 2—6 у Вел. Кикинди.

НА ЗНАЊЕ! 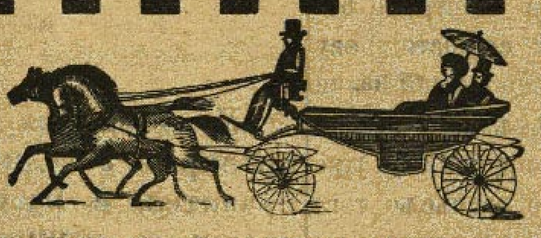 **НА ЗНАЊЕ!**

Част ми је поштованој публици из Новог Сада и околине до знања ставити, да сам моју досадашњу **ТВОРНИЦУ ФИЈАКЕРА,** која се у мојој сопственој кући, кисачка улица бр. 17.—19. (уз житну пијацу) налази, знатно проширио и увећао.

Поводом тим слободан сам препоручити илустровани примерак мога најновијег производа, од свију врста фијакера, каруца, кола и саоница и других послова, што у ову струку спадају.

Цене нису истакнуте, пошто исте од саме израде зависе, које ће се пак накнадно на захтев поштованих купаца уз најповољније услове утврдити

Осим тога примам стара кола у промену нових; исто тако примам сваковрсне оправке, што спадају у **коларски, ковачки, сатлерски, тапецирерски и лакирерски посао,** а све поред солидне и брзе израде — за које гарантујем — уз најумеренију цену извршујем.

За многобројне наручбине молећи, бележим се

С одличним поштовањем
154 4—6 **ЈОВАН МУНЋАН.**

ВЕШТАЧКО-ЦЕМЕНТНО-КАМЕНА ФАБРИКА
У НОВОЈ ПАЛАНЦИ (БАЧКА).

Ни једна фабрика у Угарској и Аустрији није у стању, да израђује лепше и боље десиниране

ЦЕМЕНТНЕ ПЛОЧЕ

но што се исте израђују у мојој фабрици.

Ово није само моја проста тврдња, већ могу о ваљаности мога фабриката сваког стручњака и уверити

Слободан сам дакле мој фабрикат пошт. г. г. зидарима, као и осталој публици препоручити.

Илустроване ценовнике шаљем на захтевање бесплатно свакоме о мом трошку.

3—3 182 С особитим поштовањем **ФРИД. В. РАЈХЛ.**

Главни уредник Јаша Томић. Одговорни уредник Константин Брадваровић. Српска штампарија дра Светозара Милетића у Новом Саду